

www.jollibread.com

© Del text: 2001, Maria Carme Roca i Costa

© D'aquesta edició:

2017, Santillana Infantil y Juvenil, S. L. i Grup Promotor S. L.

Carrer de les Ciències 73, Nau 10.

08908 L'Hospitalet de Llobregat

Telèfon: 91 744 90 60

ISBN: 978-84-16661-56-5

Dipòsit legal: M-6636-2017

Printed in Spain – Impres a Espanya

Primera edició: juliol de 2017

Directora de la col·lecció:

Maite Malagón

Editora executiva:

Yolanda Caja

Direcció d'art:

José Crespo i Rosa Marín

Projecte gràfic:

Marisol del Burgo, Rubén Chumillas, Rosa Marín, Julia Ortega

i Álvaro Recuenco

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepció prevista per la llei. Si en necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment, adreueu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org).

Amb ulls de guácharo

MARIA CARME ROCA

jollibre

*A l'Àngel i l'Anna:
Tan lluny, tan a prop*

La llum de primeres hores de la tarda es filtra pels grans finestrals de l'aeroport de Maiquetía, a uns quants quilòmetres de Caracas. El terra, com si estigués acabat de polir, reflecteix les diverses tonalitats de blau del mar Carib que embolcalla la badia. Avui, malauradament, el port de La Guaira és un escarni del que només fa uns quants mesos representava.

Confós enmig d'un formiguer de gent que desfila apressada amunt i avall, en Raül condueix el carretó de les maletes –curull de paquets– seguit de la seva àvia, la Melita, que amb prou feines pot seguir el pas marcat pel noi, delerós de trobar el punt d'embarcament.

–Haurem d'afanyar-nos si no volem perdre l'avió –exigeix en Raül tot dirigint-se a l'àvia, que esbufega per l'esforç.

El noi s'atura de sobte i busca el panell de vols que n'hauria d'anunciar un cap a Madrid. Si no els ho han indicat malament, l'haurien de localitzar tot seguit. En fer-ho, mentre llegeix el panell, s'aparta el floc de cabells, llisos i negres com l'atzabeja, que li cauen per la galta dreta. Fill de pare veneço-

là, descendent d'autèntics indis *caribes*, els trets físics no poden negar-li la procedència indígena. D'altra banda, els ulls clars, del color de l'aiguamarina, delaten l'origen europeu heretat de la mare, la filla de la dona que l'acompanya.

D'esquitllada, en Raül observa l'àvia, que, bleixant, s'eixuga els regalims de suor que li han mullat la cara.

–Ja no hem de voltar més, és aquí... –exclama en Raül mentre es col·loca amb diligència a la cua on han de facturar l'equipatge.

10 Ahora, pels altaveus, senten com s'anuncia el següent vol a Madrid, on hauran de fer escala per anar a Barcelona, el seu destí. Un destí que comparteixen una àvia i un net per la força de les circumstàncies. Van junts, sí, de fet han conviscut sempre, però la veritat és que no es coneixen. No saben res –o molt poc– l'un de l'altre. En realitat no són gaire més que els altres viatgers que els envolten: uns desconeguts.

Ara, és com si en Raül s'hagués trobat una coneguda i haguessin decidit de fer el trajecte plegats per no sentir-se tan sols.

El viatge ha estat precipitat, decidit només fa una setmana, tot i que en Raül ja feia temps que cobejava anar-hi, a Barcelona. Les inundacions de final d'any, però, només han fet que precipitar la seva marxa.

Finalment, i a contracor de l'àvia, que no desitjava partir, han determinat fugir i anar cap a Catalunya, on tenen família.

El més curiós de la situació, d'altra banda extensible a qualsevol família veneçolana, és que l'atzar ha deixat en

vida els dos membres de la família que més distants se senten.

Els darrers esdeveniments d'aquell any, preludi del 2000, especialment els que van succeir durant el mes de desembre, els han forçat a prendre una decisió dràstica. Les devastadores inundacions que va patir el país van fer desaparèixer gairebé tota la seva família, inclosa entre els milers de morts i desapareguts. Gairebé... Tant de bo que fos així! La trista evidència és que no els queda ningú.

El pare d'en Raül va morir en un accident ferroviari just quan el tren va ser arrossegat al buit per culpa de les aigües que havien esfondrat el pont per on passava, al bell mig de l'estat de Vargas, una de les zones més castigades. Una setmana més tard, en van trobar el cos. Pel que van poder saber posteriorment, el conductor no va tenir temps d'aturar la màquina.

La mare..., la mare no va ser una víctima de les desgràcies esdevingudes recentment. La Mar va morir quan ell era molt petit. En Raül només podia recordar-ne els trets en mirar les velles fotografies. L'avi Anton, el marit de l'àvia Amèlia –el veritable nom de la Melita–, havia mort, deien, aclaparat per les circumstàncies. El seu cor, ja feble pels anys, no havia pogut resistir tanta dissort; menat per un estat de malenconia insuperable, semblava que s'hagués deixat emportar per la parca sense oposar-hi cap mena de resistència. En Daniel, el germà bessó d'en Raül, també havia desaparegut víctima de l'esllavissament de tones de terra afeblida per l'escomesa de les riuades. En Raül l'acompanyava aquell dia fatídic.

Havien anat amb uns amics a casa d'un de comú, a prop de Maturín, a l'estat de Monagas, una altra de les zones més afectades per les pluges. L'aigua, inclement, els va enxampar quan intentaven buscar un aixopluc segur. El llot, barrejat amb pedres arrabassades de la muntanya, havia cobrat una força increïble després de dies i nits de diluvi continuat. Fins llavors, cap dels nois havia pensat que la pluja, l'element atmosfèric a què estaven més aventsats, podia revoltar-se contra ells, esdevenir-ne el botxí. Alguna raó oculta devia tenir la natura per cobrar-se tant víctimes, entre elles en Daniel. Ara, en Raül havia de conviure, com una part inseparable de la seva persona, amb la mort del seu germà.

Altres familiars i amics, ja no tan propers, també havien desaparegut. De molts, encara no sabien què se n'havia fet. El fet de viure al litoral veneçolà, el més castigat per les pluges ferotges, havia contribuït que en fossin víctimes directes. Aquest era un dels motius pels quals en Raül se'n volia anar. Ben lluny. No es volia as-sabentar de cap mort més. El seu equipatge n'anava prou ple.

I, com si no tinguessin prou fatalitat, també havien quedat força afectats econòmicament. Ho havien perdut gairebé tot. L'única propietat important que s'havia salvat de la destrossa, la casa que tenien en un barri residencial de Caracas, l'àvia l'havia venuda, malvenuda amb les presses, per poder anar-se'n i gaudir d'una base amb la qual començar de nou. La casa que tenien a la platja, a Puerto la Cruz, havia desaparegut sota les aigües. En Raül pensa-

va que un dia, amb el pas del temps, algú trobaria una ciutat adormida, una nova Atlàntida submergida al Carib. Allà, amagats sota les aigües, havien quedat també els records i, aquests, tan amargs, millor que no emergissin mai dels abismes.

–Vigila, aquesta maleta caurà –avisa l'àvia, que observa com la cinta transportadora s'emporta l'equipatge, una part només, perquè l'altra vindrà per via marítima al cap d'uns dies, el temps just que necessiten per buscar un guardamobles adient.

Fent cas de l'àvia, en Raül es cuida de fermar bé les maletes i els paquets mentre fan cua per lliurar els passaports. El noi té la gola resseca, encara que, amb freqüència, empassa glops de saliva per humitejar-la. Ni l'aigua d'una botella que ha comprat –ara que ja pot disposar d'uns breus minuts de descans– aconseguix sadorllar-lo, treure-li la sequedat, com quan t'has pres una medicina amarga de la qual et vols treure el mal gust i no pots, perquè la intensitat dels desagradosos ingredients és massa forta.

–Quina hora deu ser, ara, a Barcelona, Raül? –pregunta l'àvia.

–Les dotze de la nit, aproximadament... –contesta el noi després d'haver observat el seu rellotge, un d'aquests esportius que ho fan tot.

–M'hauria agradat trucar a la tieta Roser per confirmar-li que agafàvem l'avió, però ara és massa tard per trucar, potser estan dormint... Bé, de tota manera ja vaig avisar en quin vol arribariem, si no hi havia res de nou.

Mentre avancen pel passadís que els mena a l'interior de l'avió, en Raül pensa en la Melita. Haurà de suportar les seves constants divagacions i advertències durant tot el viatge. No sap si ho podrà resistir. Tanmateix, sap que és un tràmit que ha de complir, perquè, un cop estiguin a Barcelona, ell anirà a viure amb els oncles: la Roser i en Robert, i els cosins, és clar. L'àvia no es quedarà amb ells. Li ha dit que anirà a viure amb la seva germana, l'Aloma. Millor, que estigui tan lluny d'ell com sigui possible. Tant de bo l'àvia s'hagués quedat a Veneçuela. Té ganes d'anar a Barcelona sol. El més curiós del cas és que a la Melita li hauria agradat així. Per què no l'ha deixat anar sol? Per què s'ha entossudit a acompanyar-lo? Què hi fa ell amb una persona amb qui no s'entén gens, per més que sigui la seva àvia? Amb en Daniel, en canvi, la Melita sí que s'hi entenia, o això semblava, i amb l'avi Anton també. Els avis i en Daniel, fent pinya. I ell, a part. Com sempre. Segur que l'àvia hauria preferit que hagués estat ell qui hagués mort.

–*Sean bienvenidos, señores...* –els saluda l'hostessa educadament i d'una manera mecànica. En Raül la repassa discretament de dalt a baix. La noia li recorda la Chabela. És el somrís o la cadència de la veu o... les cames. Chabela... El record de la noia li estripa els sentits. Chabelita... l'única cadena per la qual encara se sent ancorat al país que l'ha vist néixer.

El tacte de la mà de la Melita, que se li recolza al braç –la pobra dona no pot amb el seu cos feixuc–, el retorna a la realitat. Què no donaria per canviar d'acompanyant!

El tacte aspre i rugós de la Melita, pel de la pell de seda fina de la Chabela.

La situació és ben absurda. En Raül sap que l'àvia l'acompanya perquè es pensa que en té l'obligació, es creu la responsable de l'únic membre que ha quedat de la família. Sap també que l'àvia no vol tornar, més d'una vegada li ha sentit dir, així de clar i rotund, que mai més. No ho entén, ella havia nascut a Barcelona, hi havia passat la infantesa, la joventut, fins que es va casar amb l'avi. Moltes coses l'han de lligar a Catalunya. L'avi, en canvi, sempre ho deia, això de tornar, sempre comentava que, si no hagués estat pels fills, temps hauria fet que seria a Barcelona, però l'àvia no. No havia explicat mai res dels seus motius. És clar que l'àvia Melita poques vegades explica alguna cosa fora dels quefers quotidians. L'àvia no parla mai de la seva família, tot a l'inrevés de l'avi, que es feia tips de parlar-ne.

15

Frisa per anar-se'n d'aquesta terra. Per sempre. Tal vegada és el miratge d'unes vacances que va passar a Barcelona, ara fa dos anys i escaig, a casa dels oncles. Però no, després del desastre, té molt clar que l'únic lloc on pot anar a raure és a casa dels oncles catalans. El pare sempre li deia que tenia sang catalana, que amb la dels besavis aragonesos i andalusos d'una de les branques familiars era una barreja explosiva. Potser sí.

Alhora, en notar el pes de l'àvia al braç, sent llàstima per aquell cos vell, cansat. Se sent a disgust amb ell mateix. De fet, tot i que no es cauen bé –està convençut que el sentiment és recíproc–, la Melita s'ha portat sem-

pre bé amb ell, com una bona veïna de la qual et pots refiar, però a qui no estimes. Li sap greu. Li hauria agradat que fos diferent. Hauria, però, de dissimular els pensaments i fer com qualsevol altre net i ser una mica amable en unes circumstàncies tan poc encoratjadores. La pobra vella encara ho deu estar passant pitjor que ell; ho ha perdut tot en una edat en la qual és molt difícil recuperar el temps perdut.

–Tinc *hambre morocha*, Melita.

16

–Com sempre, nen, tu no perds mai la gana. I els nervis te'n fan venir més, com a mi. Ai, criatura! Un no fa un viatge d'aquests cada dia...

Tot i les paraules amables que sempre han sortit de la seva boca, en Raül troba l'àvia distant, freda. Alhora –i això, des de fa poc temps–, té l'estranya sensació que, per la manera de mirar-lo, la Melita l'estudia, com si li fes una radiografia.

Ara es troba arrossegant una vella amb la qual no s'avé; si almenys hagués quedat l'avi... Amb ell sí que s'hi entenia, tot i que també preferia en Daniel, com tothom. Pràcticament l'havia criat ell, perquè entre que li faltava la mare, que tenia un pare –un altre desconegut– que mai no era a casa i una àvia... la veritat és que no sap gaire quin judici fer-ne, de la Melita.

Estranyat, en Raül observa que l'àvia es comporta com si no passés res d'especial, com si fos un dia qualsevol, com quan agafava el metro per dirigir-se a Las Mercedes, un centre comercial al bell mig de Caracas on li encantava passejar i adquirir –tot s'havia de dir– mil i una coses inú-

tils que després no feia servir per a res. L'avi Anton ja havia desistit de convèncer-la del fet que no calia comprar coses innecessàries...

–Nen... Posa'm aquesta bossa damunt del prestatge... –diu la Melita tot allargant al noi una bossa de roba florejada carregada de records per a la família–. Ves amb compte, hi ha coses fràgils...

Abans d'asseure's, en Raül observa com regira la bossa de mà –deu buscar alguna cosa «imprescindible»– i pensa que no és possible que no estigui afectada pel viatge, i més tenint en compte que, primer, no hi volia anar, a Catalunya. Realment, no entendrà mai aquesta dona.

Ara, però, tot això no té cap importància, tan sols són uns estranys companys de viatge.